

Regeringen, Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av betänkandet Snabbare bredband i hela landet, åtgärder för effektivare utbyggnad av gigabitinfrastruktur, SOU 2025:110, Fi2025/02424

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Kronobergs Län har tagit del av betänkandet *Snabbare bredband i hela landet, åtgärder för effektivare utbyggnad av gigabitinfrastruktur*.

Länsstyrelsen välkomnar förenklingar och harmonisering av regelverk för utbyggnaden av bredband i Sverige. De föreslagna författningsändringarna är en direkt följd av förordningen (EU) 2024/1309 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen) även kallad EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, eller GIA.

Länsstyrelsen uttrycker oro över hur införande av tidsfrister för tillståndsgivning i delar av lagstiftning kan påverka den sammantagna prioriteringen för handläggning av ärenden inom bland annat miljöbalken och kulturmiljölagen. Länsstyrelsen påpekar också att det nu förbereds förändringar inom lagstiftningen inom flera områden i vilken förslagen för tidsfrister spretar och behöver harmoniseras.

Länsstyrelsens synpunkter

Nedan listas Länsstyrelsens synpunkter utefter kapitelindelning i utredningen.

8. Nya författningar som kompletterar EU:s förordning om gigabitinфраstruktur införs

Länsstyrelsen bekräftar förslaget och bedömer det vara positivt att byanät ges samma rättigheter som operatörer i EU:s förordning om gigabitinфраstruktur. Länsstyrelsen bekräftar också förslagen till undantagna offentliga organ.

9.4 Tillträde till privata kommersiella byggnader

Enligt utredningen bör det inte införas någon skyldighet om tillträde till privata kommersiella byggnader i Sverige nu. Länsstyrelsen vitsordar bedömningen. Frågan kommer sannolikt främst gälla utbyggnad av mobilt bredband inom 5G. Utbyggnaden i låga frekvensområden, 700–900 MHz, är nyligen påslaget i landet för flera operatörer. 5G på 700 MHz-bandet täcker stora områden med måttliga hastigheter. Trots förhållandevis låga faktiska hastigheter (20 Mbit/s och uppåt), kan användningen ändå vara tillräcklig för många. Det innebär att installationen av antenner idag i huvudsak sker i master.

9.6 Undantag med anledning av alternativt tillträde

Enligt utredningen föreslås att inte införa någon möjlighet att vägra tillträde till fysisk infrastruktur i de fall det finns möjlighet till ett öppet aktivt tillträde i grossistledet. Det är en rimlig och betydelsefull avvägning som gynnar konkurrensen på den lokala marknaden. I Kronobergs län, som är ett län med omfattande vittförgrenad landsbygd, kommer det vara av stor betydelse att konkurrensen kan ske i flera dimensioner och kombinationer. Marknaden är dominerad av ett regionalt kommunägt bredbandsföretag som i och för sig ger konkurrens mellan kommunikationsoperatörer. Det är rimligt att lagstiftaren också öppnar upp för teknisk konkurrens (tillträde till fysisk infrastruktur) för att ge möjlighet till nya tjänster eller billigare tjänster.

Konkurrensen om konsumenternas tillgång till bredband av hög kvalitet – ökar efter ett decennium av ökande priser. Just nu handlar mobila operatörer som främst i tätbebyggda områden kan konkurrera med fiberbaserade tjänsteleverantörer om bredbandstjänster med hög överföringskapacitet. Det bör leda till

sjunkande priser efter hand. För boende på landsbygden är det sannolikt under överskådlig tid ändå fiber som blir det enda alternativet och här är man beroende av en reglerad hög konkurrens för att få såväl bra tjänster som rimliga priser. Här är det särskilt viktigt att konkurrens finns i såväl passivt som i kommunikationsoperatörsled.

9.7 Organ för samordning av och rådgivning om tillträde

Länsstyrelsen vitsordar bedömningen. Ingenting tyder på annat än att det kommer vara större företag som är parter i detta sammanhang. Därmed skulle en sådan aktiv samordnande instans kosta mer än det smakar. Sannolikt kommer också praxis relativt snabbt etableras på marknaden. Det finns också en omfattande erfarenhet i branschen sedan lång tid tillbaka både för samförläggning av kablar, för tillträde till plats i mobilmaster och för tillträde till kopparnätets finmaskiga spridningsnät.

9.8 Nationell anpassning av tillträdesskyldigheten

Utredningen föreslår begränsningar i sex punkter för tillträde till fysisk infrastruktur enligt gigabitförordningen. Länsstyrelsen har inga invändningar mot förslaget. Som följer av kapitel 9.7 finns idag inga goda skäl att göra installationer i offentliga byggnader som kyrkor på landsbygden. Skulle behovet bli uttalat, det vill säga att pastoraten skulle säga nej på ett sätt som uppfattar som hindrande för samhällsintresset, får frågan aktualiseras igen.

13. Tillståndsförfaranden och ledningsrätter

Kapitlet inventerar tillstånd som sådana som kan komma att omfattas av bestämmelserna om tillståndsförfaranden och ledningsrätter i GIA och som regelmässigt behövs vid utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet. Länsstyrelsen uttrycker oro över hur införande av tidsfrister för tillståndsgivning i delar av lagstiftning kan påverka den sammantagna prioriteringen för handläggning av ärenden inom bland annat miljöbalken och kulturmiljölagen. Länsstyrelsen påpekar också att det nu förbereds förändringar inom lagstiftningen inom flera områden i vilken förslagen för tidsfrister spretar och behöver harmoniseras. Effekterna för den samlade tillståndsgivningen från de berörda myndigheterna är inte tillräckligt belysta.

13.6 Tidsfrister för beslut

Just nu utreds och föreslås införande av handläggningstider för kulturmiljölagens 2 kapitel baserat på bland annat EU-förordningen om kritiska råmaterial¹, EU-direktivet om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor² och EU-förordningen om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation³. Samtliga utredningar presenterar olika handläggningstider inom kulturmiljölagen beroende på ansökt åtgärd. Utredningarna tar inte hänsyn till varandra och de totala konsekvenserna har inte utretts.

Utredningen, tillsammans med ovan nämnda förordningar och direktiv, ställer också krav på länsstyrelsen att utveckla system för att identifiera vilka ärenden som kvalificerar för vilka tidsfrister och vilka som saknar lagstadgade tidsfrister.

Det kvarstår även flera oklarheter kring tidsfristernas tillämpning i ärenden enligt kulturmiljölagen, så som vilka delar av processen som ska genomföras inom 4 månader. Detta behöver tydliggöras.

Konsekvenser av införda tidsfrister i handläggning

Förslaget om tidsfrister i handläggning innebär att handläggning av andra ärendetyper kan bli lidande eftersom resurserna till handläggningen är begränsade. När det gäller prövning enligt miljöbalken kan konsekvensen bli nedprioritering och försening av ärendetyper som exempelvis samråd om solcellsanläggningar, handläggning av vattenverksamheter samt andra dispenser och tillstånd. Företagare, kommuner och samhällsinvånare skulle därmed bli lidande. Idag gör Länsstyrelsen avvägningar i prioriteringen mellan olika ärenden när personalresurserna är begränsade, och utgår i den avvägningen från den statliga värdegrunden, regeringens prioriteringar, avvägning mellan olika intressen, och utifrån om det t.ex. finns risk för skada på person och egendom eller andra aspekter som gör ärendet extra brådskande. Att i stället reglera länsstyrelsens prioriteringar genom skadeståndsansvar riskerar få konsekvensen att länsstyrelsens handläggning blir mindre effektiv. Ett alternativ skulle vara att tilldela länsstyrelserna tillräckliga resurser för att säkerställa att införda tidsfrister kan hållas utan att åsidosätta andra ärenden.

¹ [Förordning - EU - 2024/1252 - EN - EUR-Lex](#)

² [Direktiv - 2018/2001 - EN - EUR-Lex](#)

³ [Förordning - EU - 2024/1309 - EN - EUR-Lex](#)

Varierande längd på processer och årstidsberoende

Kulturmiljölagen reglerar bland annat fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen. Av dessa lagutrymmen är det framför allt tillämpningen av bestämmelserna om fornlämningar som kommer att beröras av utredningens förslag. Dessa bestämmelser är i stort sett alltid tillämpbara i samband med nedläggning av fiberkablar eller annan digital infrastruktur.

Utredningen föreslår att beslut ska fattas inom fyra månader från att ansökan är komplett. I den arkeologiska processen kan det krävas flera steg, i form av arkeologisk utredning, arkeologisk förundersökning och en avslutande arkeologisk undersökning, innan ingrepp beviljas. Samtliga fältinsatser är beroende väderförhållanden. Hur tidsfristen på 4 månader ska fungera med den arkeologiska processen är oklart och behöver tydliggöras.

Mätning av handläggningstider

Utredningens förslag ställer troligen krav på utveckling av länsstyrelsens handläggarssystem Platina och stödsystem ASK-Fornlämningar för att det ska vara möjligt att följa upp handläggningstid från ärende komplett på ett transparent och effektivt sätt.

Undantag från tidsfrist

Det är positivt att utredningen föreslår i kapitel 4 § 1 i förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur att tillståndsmyndigheten kan förlänga tidsfristerna för handläggning om vissa kriterier är uppfyllda. Det framgår dock inte av utredningens förslag om ett sådant förlängande innebär ett beslut som kan överklagas.

14. Avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan

14.4 Avvikande från bestämmelsen om tyst medgivande.

Det är positivt att utredningen föreslår att avsaknad av beslut inte ska räknas som tyst medgivande då ett sådant förfarande skulle leda till risk för otillåten skada på fornlämningar.

17. Fysisk infrastruktur i byggnader som genomgår större renoveringar

Kapitlet behandlar på olika sätt förslag till krav på fiberfärdig infrastruktur i nya byggnader och byggnader som genomgår större renoveringar och undantag. Länsstyrelsen vitsordar förslagen till undantag i delkapitel 17.4 och har i övrigt inga invändningar.

19. Central informationspunkt.

Kapitlet hanterar införandet av central informationspunkt i Sverige i enlighet med lagstiftningen GIA. Post och Telestyrelsen föreslås bli behörigt organ att utföra dessa funktioner. Funktionen är ny i Sverige. Det finns en risk att administrationen för inblandade parter ökar genom detta. Införande av en central informationsmyndighet bedöms innebära ytterligare behov av utveckling av handläggarssystem hos länsstyrelsen.

20. Tvistlösning och tillsyn

Kapitlet hanterar vad som händer om parterna kring en samförläggning eller sambyggnad enligt den nya lagstiftningen inte kommer överens om kostnadsfördelning. Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget som bygger så långt som möjligt på avtalsfrihet parter emellan.

Konsekvenser för en hållbar utveckling i länet

Miljömässiga konsekvenser

Den nya lagstiftningen med ett skadeståndsansvar kopplat till förseningar i handläggning skulle innebära att handläggning av andra ärendetyper blir lidande. När det gäller prövning enligt miljöbalken kan konsekvensen bli nedprioritering och försening av ärendetyper som exempelvis samråd om solcellsanläggningar, handläggning av vattenverksamheter, artskydds- och biotopskyddsärenden samt andra dispenser och tillstånd. Företagare, kommuner och samhällsinvånare såväl som natur och miljö skulle därmed bli lidande.

Ekonomiska konsekvenser

Den föreslagna lagstiftningen syftar till att snabba upp utbyggnaden av digital infrastruktur i Europa. Lagstiftningen kommer i ett läge där unionens ekonomiska läge har stagnerat och stora

ansträngningar krävs för att få upp tillväxten igen. En intensifierad digitalisering är ett av många verktyg för detta. För Kronobergs län bedöms utbyggnaden av bredband ha kommit relativt långt varför den direkta påverkan av lagstiftningen förmodligen inte har samma dramatiska effekt.

Konsekvenser för social hållbarhet

Den föreslagna lagstiftningen syftar till att snabba upp utbyggnaden av digital infrastruktur i Europa. En ökad digitalisering kan öka inkluderingen av unionens befolkning, gynna sociala sammanhang och bidra till meningsfulla uppväxtförhållanden för barn och unga och minska utanförskap. God tillgång till digital infrastruktur ger förutsättningar för ett stimulerande arbetsliv och relevanta digitala välfärdstjänster för befolkningen. För Kronobergs län bedöms utbyggnaden av bredband ha kommit relativt långt varför den direkta påverkan av lagstiftningen förmodligen inte har samma dramatiska effekt.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Maria Arnholm med handläggare Johan Karlson som föredragande. Medverkande i beslutet är också handläggare Ida Stern, kulturmiljöenheten, enhetscheferna Maria Sjöberg, enheten för stöd till landsbygden och Maria Unell, enheten för naturskydd. Landsbygdsdirektör Stefan Carlsson, Landsbygdsenheten, har också deltagit.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post kronoberg@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen i Kronobergs län, 351 86 Växjö, eller ring vår växel 010-223 70 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/kronoberg.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/kronoberg/personuppgifter